

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
24. oktober 1996 *

I sag C-91/95 P,

Roger Tremblay, Vernantes (Frankrig),

Harry Kestenberg, Saint-André-les-Vergers (Frankrig),

Syndicat des exploitants de lieux de loisirs (SELL), en sammenslutning undergivet reglerne i den franske code du travail, Paris,

ved advokat Jean-Claude Fourgoux, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Pierrot Schiltz, 4, rue Béatrix de Bourbon,

appellanter,

angående appel af dom afsagt den 24. januar 1995 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Anden Afdeling) i sag T-5/93, Tremblay m.fl. mod Kommissionen (Sml. II, s. 185), hvori der er nedlagt påstand om delvis ophævelse af denne dom,

den anden part i appelsagen er:

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Giuliano Marengo og Géraud de Bergues, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos Carlos Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagner-Centret, Kirchberg,

* Processprog: fransk.

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af formanden for Fjerde Afdeling, J. L. Murray, som fungerende formand for Sjette Afdeling, og dommerne C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn (refererende dommer), G. Hirsch og H. Ragnemalm,

generaladvokat: F. G. Jacobs
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 20. juni 1996,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 24. marts 1995 har Roger Tremblay og Harry Kestenberg samt Syndicat des exploitants de lieux de loisirs (SELL) (herefter »appellanterne«) i medfør af artikel 49 i EF-statutten for Domstolen iværksat appel af dom af 24. januar 1995 (sag T-5/93, Tremblay m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 185, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten i Første Instans delvis frifandt sagsøgte med hensyn til påstanden om annullation af Kommissionens beslutning af 12. november 1992 (herefter »den anfægtede beslutning«) om afvisning af de klager, som bl. a. Roger Tremblay og Harry Kestenberg havde fremsat i medfør af artikel 3, stk. 2, i Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 (EFT 1959-1962, s. 81), over den praksis, der blev fulgt af Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique (SACEM).

2 I punkt 2 i den anfægtede beslutning udtalte Kommissionen følgende:

»på baggrund af subsidiaritetsprincippet og princippet om decentralisering finder Kommissionen ikke, at de i de indgivne klager tilvejebragte oplysninger kan give grundlag for at tage klagerne til følge, da der ikke er nogen interesse for Fællesskabet, fordi de i klagerne kritiserede former for praksis i det væsentlige kun har betydning på nationalt plan, og da der allerede er anlagt sag ved flere franske domstole ...«

3 Kommissionen meddelte derefter klagerne, at den begæring (klage), som de havde fremsat i medfør af artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 17, »afvises og henvises til de nationale domstole« (punkt 14 i den anfægtede beslutning).

4 I den appellerede dom annullerede Retten på grund af tilsidesættelse af traktatens artikel 190 beslutningen, for så vidt klagepunktet vedrørende opdeling af markedet deri blev afvist. I dette klagepunkt havde klagerne gjort gældende, at der forelå en aftale mellem SACEM og ophavsretsselskaberne i de andre medlemsstater i strid med EØF-traktatens artikel 85. Da Retten ikke gav appellanterne medhold i de øvrige anbringender, stadfæstede den beslutningen, for så vidt som klagepunktet over, at SACEM skulle have tilsidesat artikel 86, deri blev afvist.

5 Hvad nærmere angår sagens faktiske omstændigheder henvises der til den appellerede doms præmis 1-14.

6 Appellanterne har nedlagt følgende påstande:

1) Dommen annulleres i det omfang, Retten ikke har taget annullationspåstanden til følge for så vidt angår den del af beslutningen, hvori sagen blev henvist til de nationale retsinstanser.

2) I medfør af artikel 54 i EF-statutten for Domstolen

— annulleres beslutningen, for så vidt som Kommissionen deri afviser klagen og henviser sagen til de nationale retsinstanser

— tilpligtes Kommissionen at meddele SACEM de klagepunkter, som nødvendigvis må udledes af konklusionerne i rapporten af 7. november 1991, subsidiært at genoptage behandlingen af sagen med henblik på at give meddelelse om klagepunkterne samtidig med undersøgelsen af aftalen.

3) Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

7 Kommissionen har nedlagt påstand om afvisning af appellen, subsidiært om, at appellen forkastes, og om, at appellanterne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

8 Til støtte for påstanden om delvis annullation af dommen har appellanterne i det væsentlige fremført syv anbringender. Det første anbringende vedrører Rettens undladelse af korrekt at fastslå, hvornår sagen blev indbragt for Kommissionen. Det andet anbringende vedrører den fejl, som Retten hævdes at have begået ved at fastslå, at der var rejst nye retlige spørgsmål for Kommissionen. Det tredje anbringende vedrører Rettens undladelse af at tage stilling til Kommissionens påberåbelse af subsidiaritetsprincippet. Det fjerde anbringende vedrører Rettens undladelse af at fastslå, at Kommissionen havde anlagt en sådan urigtig retlig bedømmelse, som

appellanterne gør gældende. Det femte anbringende vedrører Rettens påståede fordrejning af beslutningen. Det sjette anbringende vedrører dommens modstridende præmisser. Endelig har appellanterne gjort gældende, at det forhold, at sagsakterne er fortrolige i Kommissionen, er til hinder for, at de kan videregives til de nationale domstole, og for en forsvarlig retspleje.

- 9 Kommissionen har gjort gældende, at appellen ikke kan antages til realitetsbehandling, og bestrider anbringenderne.

Formaliteten

- 10 Kommissionen har først gjort gældende, at appelskriftet i strid med bestemmelsen i artikel 112, stk. 1, litra b), i Domstolens procesreglement ikke indeholder en angivelse af de andre parter, der har deltaget i retsforhandlingerne for Retten, og dernæst, at appellanterne i strid med procesreglementets artikel 112, stk. 2, har undladt at angive den dato, hvorpå den appellerede dom blev forkyndt for dem.
- 11 Som generaladvokaten med rette har anført i punkt 16 i sit forslag til afgørelse, er disse mangler ikke tilstrækkelige til at afvise sagen. For det første er der ikke fremlagt nogen oplysninger om, at de andre parter, der har deltaget i retsforhandlingerne for Retten, skulle have lidt et tab ved, at deres navne er udeladt. For det andet er der iværksat appel inden for fristen, selv hvis det antages, at fristen begyndte at løbe ved domsafsigelsen.
- 12 Appellen skal derfor antages til realitetsbehandling.

Det første anbringende

- 13 Appellanterne har gjort gældende, at Retten har anlagt en urigtig retlig bedømmelse, da den i den appellerede doms præmis 89 fastslog, at sagsbehandlingstiden i Kommissionen i forbindelse med bedømmelsen af appellanternes argument om, at der forelå magtfordrejning bl. a. i form af usædvanligt lang sagsbehandlingstid, først skulle regnes fra indgivelsen af deres klager i 1986, hvorved denne sagsbehandling kun strakte sig over seks år inden beslutningen i 1992. Appellanterne er af den opfattelse, at en række ensartede sager faktisk blev behandlet i forening, således at sagsbehandlingen påbegyndtes allerede i 1979, og at Kommissionen behandlede sagen i fjorten år.
- 14 Det bemærkes, at dette anbringende anfægter Rettens faktiske vurdering, idet det drejer sig om spørgsmålet om, hvorvidt appellanternes klager blev forenet med de foregående klager. Ifølge Domstolens faste praksis kan en appel i medfør af EF-traktatens artikel 168 A og artikel 51 i EF-statutten for Domstolen kun støttes på, at Retten har overtrådt retsregler, idet enhver bedømmelse af faktisk karakter er udelukket (jf. dom af 2.3.1994, sag C-53/92 P, Hilti mod Kommissionen, Sml. I, s. 667).
- 15 Det første anbringende skal derfor forkastes.

Det andet anbringende

- 16 Appellanterne har gjort gældende, at Retten har anlagt en urigtig retlig bedømmelse, da den i den appellerede doms præmis 89 fastslog, at appellanternes klager rejste nye fællesskabsretlige spørgsmål. De anfører, at disse spørgsmål hele tiden siden 1979, hvor de første klager over SACEM's praksis blev indbragt, havde været de samme.
- 17 Det bemærkes hertil endvidere, at appellanternes argument tjener til at anfægte Rettens bedømmelse af faktisk karakter, for så vidt som argumentet vedrører

spørgsmålet om, hvorvidt spørgsmålene havde været de samme siden 1979. Som det allerede er anført i præmis 14 i nærværende dom, kan en appel kun støttes på, at Retten har overtrådt retsregler, idet enhver bedømmelse af faktisk karakter er udelukket.

- 18 Det andet anbringende skal derfor forkastes.

Det tredje og femte anbringende

- 19 Under hensyn til indholdet af tredje og femte anbringende skal de undersøges under ét.
- 20 I præmis 61 i den appellerede dom fastslog Retten følgende:

»Det fremgår af punkt 6, 7 og 8 i den omtvistede beslutning, at Kommissionen ikke baserede afvisningen af appellanternes klager på subsidiaritetsprincippet, idet begrundelsen alene var, at der ikke var en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet.«

- 21 Appellanterne har imidlertid gjort gældende, at det vigtigste og udtrykkelige grundlag for Kommissionens stillingtagen var subsidiaritetsprincippet, og at påberåbelsen af den utilstrækkelige interesse for Fællesskabet kun var af sekundær betydning. Retten anlagde således en urigtig retlig bedømmelse, da den fastslog, at Kommissionen ikke havde anvendt subsidiaritetsprincippet i sagen, og derfor undlod at udtale sig om Kommissionens forkerte anvendelse af princippet. Appellanterne har endvidere anført, at Retten ved på dette punkt at gengive den utvetydige ordlyd af beslutningen forkert og på dette urigtige grundlag forkaste de fremførte anbringender fordrejede Kommissionens beslutning.
- 22 Det bemærkes, at Kommissionen i sin skrivelse af 20. januar 1992 i henhold til artikel 6 i Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 (EFT 1963-1964,

s. 42) og i den anfægtede beslutning konkluderede, at klagerne måtte afvises »på baggrund af subsidiaritetsprincippet og princippet om decentralisering ... da der ikke er nogen interesse for Fællesskabet, fordi de i klagerne kritiserede former for praksis i det væsentlige kun har betydning på nationalt plan, og da der allerede er anlagt sag ved flere franske domstole« (jf. punkt III i skrivelsen af 20.1.1992 og punkt 2 i den anfægtede beslutning).

- 23 Der henvises ganske vist udtrykkeligt til subsidiaritetsbegrebet, men dette skal ses på baggrund af den samlede argumentation i den anfægtede beslutning. Det fremgår bl. a. af punkt 6, 7 og 8 i beslutningen, at Kommissionens argumentation for at henvise klagerne til de nationale domstole støttes på, at Fællesskabet ikke har nogen interesse i sagen. Kommissionen har særligt henvist til Rettens dom af 18. september 1992 (sag T-24/90, Automec mod Kommissionen, Sml. II, s. 2223), hvori Retten fastslog, at Kommissionen kan afvise en klage med denne begrundelse.
- 24 Retten kunne således med rette fastslå, at Kommissionen ikke havde lagt vægt på subsidiariteten som selvstændig grund til beslutningen. Heraf følger, at Retten ikke har fordrejet den anfægtede beslutning.
- 25 Retten har således ikke anlagt en urigtig retlig vurdering, da den undlod at tage stilling til henvisningen til subsidiaritetsprincippet som selvstændigt grundlag for Kommissionens argumentation.
- 26 Disse anbringender skal derfor forkastes.

Det fjerde anbringende

- 27 Appellanterne har gjort gældende, at Retten med urette har undladt at fastslå, at Kommissionen har anlagt den påståede urigtige retlige bedømmelse. Endvidere har de gjort gældende, at den magtfordrejning, som de påstår Kommissionen har gjort

sig skyldig i, vedrører to forhold, som Retten ikke har undersøgt. For det første har Kommissionen stiltiende anerkendt, at den var i besiddelse af tilstrækkeligt bevismateriale til at meddele klagepunkter. For det andet har Kommissionen tilsidesat de forpligtelser, som traktaten pålægger den, ved at nægte at udføre sine opgaver.

28 For så vidt angår det første led af dette anbringende om, at Retten har anlagt en urigtig retlig bedømmelse ved ikke at fastslå, at Kommissionen havde anlagt en urigtig retlig bedømmelse, bemærkes, at dette led som eneste grundlag har et afsnit i den del af stævningen, der vedrører påstanden om annullation af beslutningen, og hvori appellanterne anfører, at Kommissionen var den nærmeste til at træffe afgørelse om den påståede tilsidesættelse af artikel 86. Anbringendet vedrører således spørgsmålet, om Retten anlagde en urigtig retlig bedømmelse, da den ikke fastslog, at Kommissionen under de i sagen foreliggende omstændigheder selv skulle have truffet en beslutning, hvori det blev konstateret, at SACEM havde tilsidesat artikel 86.

29 Hertil bemærkes det blot, at Retten udtrykkeligt har taget stilling hertil, da den dels fastslog, at appellanterne ikke havde krav på, at Kommissionen traf en beslutning, selv ikke hvis Kommissionen var overbevist om, at den omhandlede praksis udgjorde en overtrædelse af traktatens artikel 86 (præmis 61 i den appellerede dom), dels at deres rettigheder kunne få en tilfredsstillende beskyttelse ved de nationale domstole (præmis 68-74).

30 Med hensyn til det andet led af dette anbringende, som er, at den magtfordrejning, som det påstås, Kommissionen har gjort sig skyldig i, vedrører to forhold, som Retten ikke har taget stilling til, bemærkes det, at Retten udtrykkeligt har taget stilling til disse forhold, da den særligt i dommens præmis 91 fastslog, at Kommissionen hverken har pligt til altid at foretage en fuldstændig undersøgelse eller til at træffe en beslutning om, hvorvidt der foreligger en overtrædelse.

31 Det følger heraf, at dette anbringende skal forkastes.

Det sjette anbringende

- 32 I det sjette anbringende har appellanterne gjort gældende, at Retten modsiger sig selv, når den dels anerkender, at der ikke var en tilstrækkelig interesse for Fællesskabet til, at Kommissionen skulle behandle den del af deres klager, der vedrørte traktatens artikel 86, dels annullerer den del af beslutningen, der vedrører artikel 85. Denne delvise annullation indebærer, at Kommissionen selv skal undersøge klagen for så vidt angår spørgsmålet, om der foreligger en aftale mellem SACEM og de øvrige ophavsretsselskaber. Retten har derved selv anerkendt, at Fællesskabet skulle have en interesse i klagerne. Denne selvmodsigelse udgør efter appellanternes opfattelse en tilsidesættelse af den forpligtelse, der følger af artikel 190.
- 33 Det bemærkes, at Retten delvis annullerede den anfægtede beslutning med den begrundelse, at den ikke indeholdt nogen »begrundelse for afvisningen af appellanternes klager for så vidt angår klagepunktet om en opdeling af markedet« (præmis 39 i den appellerede dom). Af denne grund fandt Retten, at den omtvistede beslutning ikke gav appellanterne mulighed for at gøre sig bekendt med grundlaget for afvisningen af klagerne på dette punkt, hvilket var i strid med traktatens artikel 190 (præmis 40). Denne bedømmelse forudsætter på ingen måde, at Retten skulle have fastslået, at det snarere tilkom Kommissionen end de nationale domstole at træffe afgørelse vedrørende den påståede overtrædelse af artikel 85. Der kan derfor ikke heraf udledes, at den appellerede dom indeholder en selvmodsigelse med hensyn til Fællesskabets interesse i klagerne.
- 34 Dette anbringende skal derfor forkastes.

Det syvende anbringende

- 35 Appellanterne har i det væsentlige gjort gældende, at Retten har anlagt en urigtig retlig bedømmelse, da den i den appellerede doms præmis 68-72 fandt, at en henvisning af klagerne til de nationale domstole ikke var til hinder for en tilstrækkelig beskyttelse af deres rettigheder.

- 36 Retten udtalte i den appellerede doms præmis 69, at »sagens akter ikke giver grundlag for at fastslå, at videresendelsen [af Kommissionens rapport af 7.11.1991 vedrørende afgiftssatserne inden for Fællesskabet og forskelsbehandling af brugerne på det franske marked] til de nationale domstole og disses brug af rapporten begrænses af reglerne om retten til kontradiktion og om tavshedspligt«. Ifølge appellanterne er pligten til fortrolig behandling imidlertid til hinder for, at Kommissionen videregiver andet bevismateriale i sagen. Endvidere vil rapporten kun blive videregivet til de domstole, der måtte fremsætte begæring herom, selv om disse domstole ikke kan vide, at de eksisterer. Det følger efter appellanternes opfattelse heraf, at der ikke på tilfredsstillende måde kan gennemføres et loyalt samarbejde mellem Kommissionen og de nationale domstole, hvorfor klagerne ikke vil kunne få tilstrækkelig beskyttelse af deres rettigheder ved disse domstole.
- 37 Det bemærkes for det første, at appellanterne ikke har bestridt Rettens opfattelse af, at pligten til fortrolig behandling ikke er til hinder for, at rapporten af 7. november 1991 videregives til de nationale domstole.
- 38 Det bemærkes endvidere, at appellanterne ikke har anfægtet Rettens vurdering i den appellerede doms præmis 70, hvorefter »de faktiske oplysninger i rapporten af 7. november 1991 ... bør gøre det muligt for de franske domstole at afgøre, om de af SACEM opkrævede afgifter er så høje, at det udgør et misbrug af en dominerende stilling i traktatens artikel 86's forstand«.
- 39 Som Retten fastslog i dommens præmis 71, er appellanterne tværtimod af den opfattelse, at »rapporten (af 7.11.1991) må tillægges stor betydning, da den helt klart viser, at SACEM har gjort og fortsat gør sig skyldig i et misbrug af en dominerende stilling«. Det kan heraf udledes, at appellanterne deler Rettens opfattelse af, at videregivelse af rapporten alene er tilstrækkelig til at sætte de nationale domstole i stand til at vurdere klagerne.

40 Appellanterne har endvidere anført, at de nationale domstole ikke kan vide, at rapporten af 7. november 1991 eksisterer, eftersom beslutningen ikke er offentliggjort.

41 Det bemærkes, at ifølge fast retspraksis kan den nationale ret rette henvendelse til Kommissionen, såfremt den konkrete anvendelse af traktatens artikel 85, stk. 1, eller artikel 86 medfører særlige vanskeligheder, for at få oplysninger om de økonomiske og retlige omstændigheder, som denne institution kan meddele. Denne mulighed er fastlagt i Kommissionens meddelelse af 13. februar 1993 om samarbejdet mellem Kommissionen og de nationale domstole om anvendelse af traktatens artikel 85 og 86 (EFT C 39, s. 6), hvori det bestemmes, at de nationale domstole kan få faktuelle oplysninger, såsom statistikker, markedsundersøgelser og økonomiske analyser, af Kommissionen. Endvidere er det — som anført af Kommissionen — blevet offentliggjort i en pressemeddelelse af 27. november 1992, at rapporten er stillet til rådighed for de nationale domstole. Endelig er der intet til hinder for, at appellanterne henleder de nationale domstoles opmærksomhed på rapportens eksistens, når de gør deres krav gældende ved disse domstole.

42 Under disse omstændigheder findes Retten ikke at have anlagt en urigtig retlig bedømmelse, da den i dommens præmis 68-72 fastslog, at de nationale domstole på grundlag af Kommissionens rapport af 7. november 1991, som de har til rådighed, i rimelig grad er i stand til at indhente de nødvendige faktiske oplysninger med henblik på afgørelsen af, om den i klagerne anfægtede praksis udgør en overtrædelse af traktatens artikel 86.

43 Dette anbringende skal derfor ligeledes forkastes.

44 Da alle de anbringender, som appellanterne har fremført til støtte for påstanden om delvis annullation af dommen, er forkastet, skal appellen forkastes.

Sagens omkostninger

- 45 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der nedlægges påstand herom. Da appellanterne har tabt sagen, pålægges de at betale sagens omkostninger for Domstolen.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

1) Appellen forkastes.

2) Appellanterne betaler sagens omkostninger.

Murray

Kakouris

Kapteyn

Hirsch

Ragnemalm

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. oktober 1996.

R. Grass

G. F. Mancini

Justitssekretær

Formand for Sjette Afdeling